

HY Lastenallergologian lisäkoulutusohjelma

Vastuuhenkilö: professori Mika Mäkelä, Helsingin Yliopisto

Valtakunnalliset kuulustelijat:

prof. Mika Mäkelä, dos. Merja Kajosaari, dos. Tuomas Jartti, prof. Matti Korppi, dos. Sami Remes

Kouluttajat ja koulutuspaikat:

HYKS Iho – ja allergiasairaala (voidaan suorittaa koko koulutus)

prof. Mika Mäkelä, dos. Anna Pelkonen, LT Kaarina Kukkonen

Koulutuspaikka soveltuvin osin:

HYKS Lasten ja nuorten sairaala, dos. Merja Kajosaari ja dos. Mikael Kuitunen

Valtakunnallinen koulutuskoordinaattori:

prof. Mika Mäkelä, Helsingin Yliopisto

varalla dos. Tuomas Jartti, Turun Yliopisto

‘**European Training Committee, Paediatric Allergology**’ määrittelee lastentautien suppeiden erikoisalojen koulutuksen yleisiksi vaatimuksiksi, että koulutuspaikalla on kyseisellä erikoisalalla työryhmä (kaksi kyseisen suppean alan edustajaa), riittävä potilastoiminta, hyvä kirjasto (tärkeimmät tieteelliset lehdet), sekä koulutus- ja tutkimustoimintaa. Lisäkoulutuksen kesto on kaksi vuotta, ja se tapahtuu yliopistosairaalassa (vähintään 2000 käyntiä allergisissa sairauksissa) tai samantasoisessa muussa valtakunnallisessa keskuksessa. Koulutuksen päätteeksi on valtakunnallinen loppukuulustelu.

Koulutuksen tavoite

Lisäkoulutusohjelman tavoitteena on kouluttaa lastentautien erikoislääkäreitä, jotka hallitsevat laajan lastentautien osaamisen lisäksi yliopistosairaalatasoisen lastenallergologisen erityisosaamisen.

Lastenallergologian lisäkoulutusohjelman suorittamisen jälkeen erikoislääkärillä on valmiudet normaalin lastentautien yksikön poliklinikka- ja päivystystoiminnan lisäksi

- diagnosoida ja hoitaa vaativan erityistason allergiset sairaudet ja astma
- luoda lastenallergologinen hoitoyksikkö tai vastata olemassa olevan yksikön kehittämisestä ja laadusta
- luoda alueelliset toimivat lastenallergologiset hoitoketjut
- tehdä alan kliinistä tutkimusta

Koulutus

Lastenallergologian lisäkoulutukseen kuuluvat seuraavien kokonaisuuksien hallinta:

Lasten allergiat

- atopian ja allergioiden tausta ja epidemiologia, kliiniset sairausmanifestaatiot (kuten atooppinen ihottuma, ruoka-allergiat, astma, allerginen nuha, viivästyneet tyyppi IV allergiat, anafylaksia, pistiäisallergiat, lääkeallergiat, rokotusyliherkkyys, mastosytoosit, angioödeema), ja erotusdiagnostiikka
- allergisten sairauksien ja niihin liittyvien inflammatoristen sairauksien immunologia ja genetiikka
- allergisten sairauksien farmakologia
- tutkimusmenetelmät: ihopistokokeet, epikutaanitesti, seerumin IgE-määritysmenetelmät mukaan lukien komponenttidiagnostiikka, altistustutkimukset
- lapsen ruoka-allergian diagnostiikka

- allergian siedätyskäsittelyt (siitepölyt, eläimet, pölyt, ruoka)
- atopian ehkäisymahdollisuudet
- lapsen normaali ravitsemus ja ravitsemussuositukset
- lapsen kasvu ja kasvuhäiriöt ja allergiset sairaudet

Lasten astma

- keuhkojen normaali anatomia ja fysiologia
- astman patogeneesi, genetiikka, kliininen kuva ja erotusdiagnoosi eri ikäkausina
- hengitysfunktio tutkimukset: keuhkopletysmografia, oskillometria, PEF-mittaus, spirometria, rasiuskokeet, EVH-testi, FeNO, diffuusiokapasiteetti, altistusmenetelmät
- hengitysteiden kuvantamistutkimukset
- farmakologia

Lastenallergologian alueellisten hoitoketjujen tunteminen ja suunnittelu ja erikoissairaanhoidon ja perusterveydenhuollon yhteistyön hallitseminen

Tieteellisen tutkimustyön menetelmien hallinta, tutkimustyön etiikka, ja kirjallisuuden kriittinen arviointi

Koulutukseen hakeutuminen

Lastenallergologian lisäkoulutukseen voi hakeutua lastentautien erikoislääkärikoulutuksen suorittamisen jälkeen. Koulutettavan valinnassa huomioidaan myös alueelliset koulutustarpeet.

Koulutusohjelman rakenne

Koulutettavalle nimetään oma vastuukouluttaja, joka huolehtii koulutettavan riittävästä toimipaikkakoulutuksesta ja teoreettisen kurssimuotoisen koulutuksen monipuolisuudesta ja laadukkuudesta.

Koulutusohjelman pituus on kaksi vuotta ja se koostuu vähintään 3 kuukauden pituisista moduuleista.

Pakollinen moduuli kaikille on vähintään 6 kuukauden koulutusjakso HYKS:n Iho- ja allergiasairaalan lastenyksikössä.

Vähintään 12 kuukauden ja enintään 18 kuukauden koulutusjakso on suoritettava Yliopistosairaalan lasten allergioihin keskittyneessä yksikössä, jossa toimii vähintään kaksi alan spesialistia (UEMS:n eli European Union of Medical Specialists asettama vaatimus) ; vastuukouluttajan on oltava väitellyt lastenallergologi. Suositellaan vähintään 3 kuukauden yhtäjaksoisia työskentely jaksoja.

Sen lisäksi koulutusta voidaan saada yliopistosairaalassa enintään 3 kuukauden jaksoina esim. lasten infektiosairauksien, lasten gastroenterologian, ihosairauksien, korva-nenä-kurkkutautien, kliinisen fysiologian, kliinisen mikrobiologian tai farmakologian yksiköissä tai soveltuvin osin ei-yliopistollisen keskussairaalan lasten allergioita hoitavassa yksikössä.

Koulutuksesta voidaan hyväksyä 6 kuukautta ulkomailta alan tunnetussa sairaalassa tai tutkimustyössä. Vastuukouluttaja ja koulutusohjelman valtakunnallinen koordinaattori päättävät ulkomaisen palvelun ja tutkimustyön hyväksyttävyyden tapauskohtaisesti.

Koulutus voidaan hankkia toimimalla joko erikoistuvan lääkärin tai erikoislääkärin virassa.

Teorettinen koulutus

Kurssimuotoista teoreettista erikoisalakohtaista koulutusta vaaditaan vähintään 60 tuntia.

Kuulustelu

Lisäkoulutuksen lopussa on valtakunnallinen kirjallinen kuulustelu.

Koulutuspaikat ja vastuukouluttajat yliopistosairaaloissa

HYKS Iho – ja allergiasairaala (voidaan suorittaa koko koulutus)

Professori Mika Mäkelä, dos. Anna Pelkonen, LT Kaarina Kukkonen

Koulutuspaikka soveltuvin osin:

HYKS Lastenkliniikka, dos. Merja Kajosaari, dos. Mikael Kuitunen

TYKS Lastenkliniikka, dos. Tuomas Jartti , dos. Merja Nermes, prof. Johannes Savolainen

OYS Lasten ja nuorten klinikka, LT Teija Dunder, dos Petri Kulmala

KYS Lasten ja nuorten klinikka, dos. Sami Remes, LT Marja Ruotsalainen

TAYS Lastenkliniikka, prof. Matti Korppi, LT Marita Paassilta

Kuulustelun kirjallisuusvaatimukset

Kirjat (viimeisin painos)

1. Leung, Sampson, Geha&Szeffler: Pediatric allergy. Principles and practice (Elsevier Saunders)
2. Kendig and Chernick (toim.) Disorders of the Respiratory Tract in Children (Elsevier Saunders)
3. Haahtela T, Hannuksela M & Terho EO (toim): Allergia (Duodecim)
4. Kaila, Korppi, Mäkelä, Pelkonen, Valovirta: Lasten allergiset sairaudet (Suomen Lastenlääkäriyhdistyksen Allergiajaosto)

EBM artikkelit

1. Astma. Käypä hoito –suositus (Suomalainen Lääkäriseura Duodecim), päivitys 2012
2. Atooppisen ekseeman diagnostiikka ja hoito. Käypä hoito -suositus (Suomalainen lääkäri-seura Duodecim), 2009.
3. Lasten ruoka-allergia. Käypä hoito -suositus (Suomalainen lääkäri-seura Duodecim), päivitys 2015.
4. Siedätyshoito. Käypä hoito -suositus (Suomalainen lääkäri-seura Duodecim), päivitys 2011
5. Cochrane-katsaukset lasten allergisten sairauksien osalta

Lehdet (kolme viimeistä vuosikertaa)

1. Allergy
2. Pediatric Allergy and Immunology
3. Clinical and Experimental Allergy
4. Journal of Allergy and Clinical Immunology
5. Pediatric Pulmonology

Allergiaa ja astmaa käsittelevät artikkelit seuraavista lehdistä (kolmelta viime vuodelta)

6. American Journal of Respiratory and Critical Care Medicine
7. Archives of Diseases in Childhood
8. British Medical Journal
9. JAMA
10. Journal of Pediatrics
11. Lancet
12. New England Journal of Medicine
13. Pediatrics

